

СПАТИ З ЖІНКАМИ

Андрій
ЛЮБКА

Андрій ЛЮБКА

СПАТИ З ЖІНКАМИ

видання третє

ББК 84(4УКР)7-8Любка-47

Л 932

Любка, Андрій

Спати з жінками / Андрій Любка. – Чернівці:
Книги – XXI; Meridian Czernowitz, 2015. – 168 с.
ISBN 978-617-614-060-3

Виявляється, Йоган Вольфганг фон Гьоте втратив незайманість у 38 років, наслідком чого в літературі стала поява циклу його «Римських елегій». Минуло кілька століть, і теперішнім поетам для творчості вже не конче потрібні аж такі сплески і струси, їх задовільняє й просто сон, який часом може бути реалістичнішим за саме життя. Книжка «Спати з жінками» – саме про такий сон, з якого то хочеться якнайшвидше прокинутися, а то засинати глибше й надовше. Відверто й лірично автор пише про себе, свою й чужі країни, свої любові й своє кохання, улюблені книжки і напої. П'ятдесят історій, жодна з яких не є останньою, бо з них усе тільки починається. Для найширшого кола читачів.

ББК 84(4УКР)7-8Любка-47

Автор фото на обкладинці Олександр Снідалов.

Видання здійснено на замовлення
Міжнародної літературної
корпорації Meridian Czernowitz

ISBN 978-617-614-060-3

© Meridian Czernowitz, 2015

© Андрій Любка, 2015

© Книги – XXI, макет, 2015

Смерть і ще тисяча приводів для любові

Уперше я зрозумів це у Львові років зо два, здається, тому. Потім це осяяння прийшло до мене в Амстердамі, весною року минулого. Тепер я вже не розлучаюся з ним.

У четвертій книзі своїх «Метаморфоз» Овідій пише: «День пригасав. Наставала пора, яку годі й назвати:/ Темряви ще не було, але й світла вже наче не стало, – / Никлого дня з несміливою ніччю хвилиenne сусідство» (переклад Андрія Содомори). Що саме хотів сказати нам останній великий поет (але ж як звучить: останній великий поет!) золотої епохи Римської імперії? Тільки те, що іноді можна вловити невловне. Наприклад, ту коротку мить, коли день плавно загортається в ковдру і стає ніччю. Овідій подобається мені, бо вмів багато помічати. А в цьому полягає якась особлива риса людей бачити цей світ по-іншому. Отож, він захоплювався невловним, він бачив його. «Темряви ще не було, але й світла вже наче не стало»! Скільки тривало це відчуття? Секунду чи в мільйони разів менше? Головне, що він зміг вловити його, а значить – залишити собі назавжди.

Тепер перестрибнемо через тисячу сімсот років і зупинимось на іншій постаті – Антонію Вівальді. Його «Пори року» намагалися відчитати в найрізноманітніший спосіб, зокрема, трактуючи як віхи життя: дитинство, юність, зрілість, старість. Одного разу я

слухав цей концерт двадцять шість годин поспіль, намагаючись зрозуміти, про що ж насправді в ньому йдеться. А зрозумів тоді, у Львові, років зо два тому, вийшовши в тихе надвечір'я вулиці й згадавши улюблені, вже цитовані тут слова Овідія. Отож, у Вівальді, в його «Порах року» немає народження й смерті, є життя, але його рамок – народження й смерті – немає. Н-е-м-а-є. Я ладен був посивіти, коли зрозумів це.

Якщо йняти віри Вівальді, то існує замкнене коло, цикл, Гармонія. Його «Зима» переходить у «Весну», як день переходив у ніч для Овідія. І так безкінечно, а отже – без кінця, без надриву, без смерті.

У травні 2004 року я стояв на городі родинного обійстя у Виноградові й у великій бочці палив речі свого діда. Дід помер за кілька днів до цього. В якийсь момент диму стало так багато, що я втратив здатність бачити. Мені здалося, що вже нічого навколо не існує. І навпаки – що все-все ще існує так, як існувало щойно тиждень тому, коли командир взводу вивів мене на плац, повідомив жакливу звістку і втомлено поплескав по плечу зі словами: «Держись, Андрюха».

Два дні тому я писав і-мейл, і коли почав вводити адресата, мені вибило адресу давно померлого друга. Я й справді не знаю, що робити з такими адресами. Невже видаляти? А з номерами мобільних телефонів?! Я справді не знаю, що з цим усім робити, я безпорадний у цьому.

Мені тільки хочеться, аби партія скрипки в *allegro* «Зими» Вівальді не закінчувалася ніколи, аби тільки тривала, аби звучала й надалі. Аби з того мейла мені час від часу приходили листи, аби з того номеру мені телефонували, аби дим і далі в'їдався в очі й нічого

не було видно. Аби всі ті, хто далеко, вслухалися в цю музику і на мить торкнулися того, чого насправді вже не існує поруч із нами, а тільки всередині нас. Аби любові ставало більше.

Я вже вчинив величезну помилку, спаливши речі. Я вже не зможу видалити ані мейл-адресу, ані номер телефону. Я безпорадний. «Темряви ще не було, але й світла вже наче не стало». Всі ті, кого ми безмежно любили, існують десь поміж цими словами:

Смерть є. Смерті немає.

Десь між ними, там, далеко, клубочиться наша любов, як хмара. Біла-біла хмара.

Тут жив хтось до нас

Агент із нерухомості – точнісінько як спеціальний агент – виймає з портфеля в'язку ключів і шукає потрібні. Їх стільки, що мені здається: серед них має бути і ключ від раю. І від цієї квартири на третьому поверсі старої кам'яниці в центрі міста, перед дверима якої ми захекано зупинилися.

Ще тільки вчора я в телефонну слухавку пояснював ріелтору, що шукаю помешкання: хочу винайняти квартиру в якомусь тихому районі поблизу центру чи в центрі. У центрі міста, бо мені залежить на тому, щоб ходити пішки. Не йдеться про прогулянки парками чи набережними – просто я хочу ходити пішки. І в кіно, і в бібліотеку, і в продуктовий магазин. Агент із нерухомості на іншому боці уявного телефонного дроту кілька хвилин клацає у комп'ютері і пропонує винайняти квартиру «не зовсім в центрі, але близько й одразу біля станції метро». Доводиться розтлумачувати йому, що виріс я в невеликих містечках, звик ходити пішки, і поїздки будь-яким транспортом, крім велосипеда, викликають у мене втому і стрес, бо це вже подорож. Тому в центрі і пішки, крапка.

І ось ми перед дверима квартири, яку я можу винайняти. Відчиняємо, входимо, вмикаємо світло, озираємося, швидким кроком проходимо передпокій, кухню і дві кімнати. «Тут хтось жив», – кажу я зовсім без питальної інтонації, швидше до себе, ніж до штучно усміненого ріелтора. «Так, так, це затишна і обжита квартира, чудовий варіант,

унікально добре поєднання ціни і розташування, то що, беремо?» – аж сяє містер Ключ, як я подумки його встиг назвати. «Я не зовсім це мав на увазі, – важко сідаю в крісло біля вікна, ніби мені сокирою в груди вгнали. – Тут, у цій квартирі, хтось нещодавно помер, правда ж?». Ріелтор ніяковіє і щось розповідає про бабцю, яка померла два місяці тому, клінінгову компанію, яка все тут відчистила і затерла всі сліди, і про дуже милих онуків, які піклувалися про стару родичку до останніх днів. Потім дещо розгублено питає: «А як ви здогадалися?».

Я розглядаю свою руку, вона вкрилася сиротами, чи то пак гусячою шкірою. Мені бракне повітря, прошу Ключа відчинити вікно. «А хіба ви нічого не відчуваєте, – трохи здивовано цікавлюся в нього. – Цього повітря, в якому нещодавно горіли свічки? Хіба ви не помічаєте, що шафа виглядає якось дивно, неприродно, їй не вистачає предметів, які лежали на ній роками: рамки з фотографією, запорошеної вази, попільнички, в якій зберігалися сережки, ланцюжки, прикраси, вишитої серветки, в якій був хліб із пасхального причастя, старомодної шкіряної папки для найважливіших документів, металевої коробки з-під чаю, в яку складали ліки, хіба ви не бачите, що ця шафа без усього цього – немов сирота?». Так буває, коли працюєш з енергіями, словами: заходиш у приміщення й відчуваєш, що фіранка висить якось не так, що стіл не має бути перед вікном, бо це вікно не для світла, а для того, щоб підходити й дивитися в нього, виглядати когось. Так воно задумане, тому воно тут.

І це не лише в приміщеннях: наші міста теж вигадані й побудовані не нами. Кожен ріг, закуток, стіна, бордюр тротуару – продумані й виконують

певну функцію, нами до кінця не відкриту. Ми здатні тільки знищити, погіршити, переробити під себе, спримітивізувати простір. Тому наші міста й виглядають, як сироти: строкато й невідповідно до сезону вдягнені, брудний рукав чергується із вкраденою золотою брошкою, рот замурзаний, нігті довгі й брудні, зачіска неохайна й кострубата, мова – рвана й болюча, як рана, сорочка брудна, аж масна, але видно, що це бавовна, дорогий і якісний товар. Такі наші міста – Ужгород, Київ, Чернівці, Переяслав: як згвалтовані оперні співачки, як порожній рот, в якому залишився тільки один зуб – золотий.

Кожна наша перебудова – на гірше, майже всі так звані вдосконалення – абсурдні. Ми живемо в містах, які не те, що не любимо, а навіть користуватися ними як слід не вміємо. Там, де мав бути сад і вигляд на Дніпро, виріс будинок. Там, де мала бути церква, стоїть торговий центр. На місці цвинтаря – телестудія. І як наслідок: там, де мали бути ми, там інші; там, де мала бути Україна, її взагалі немає.

Люби мене навіть по смерті

Місто в місті. Ось, мабуть, найкращий опис цвинтаря – місця, якому відведена роль зберігання пам'яті. Тієї, яка метафізична, і тієї, яка тілесна. У містах залишаються прекрасні (й не дуже) будинки, натомість їхні будівничі й мешканці з часом переселяються у нове, чи то пак старе місто – підземне. Зрештою, міський цвинтар найкраще може пояснити нам саме місто.

Я люблю цвинтарі. Хоча це радше треба назвати пристрасстю, різновидом таємного знання, а не любов'ю. Я знаю, що власне на цвинтарях можна побачити, яким було і яким є місто, дійти висновків про його колишню розкіш і теперішній занепад. Або навпаки, що трапляється значно рідше.

Цвинтарі завжди цікавіші й промовистіші за центри міст, за всі площі й Ринки, катедри, пам'ятники і бульвари. На кладовищі про історію міста можна дізнатися практично все. Почитайте написи на хрестах і нагробках – і зрозумієте, в яких державах це місто перебувало протягом століть, а в яких – протягом кількох років, яке населення тут жило, поважали тут більше військових чи поетів. За кількістю й пишнотою родинних склепів ви швидко зорієнтуєтесь, на яку саме епоху припав розквіт буржуазії й торгівлі в місті, зробите висновок про кількість знаті, зрештою – про майстерність тутешніх ремісників, скульпторів, архітекторів, будівельників. Теперішній стан цвинтаря – кількість бур'яну, квітів, підметені чи забуті стежки, нові могили з чоло-

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.